

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

◆ № 143 ◆ П'ятниця, 26 липня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

ДЕСАНТ ГІППОКРАТА

Кубинське узбережжя звикло до десантів.

Спершу Колумб, потім — Фідель, потім — ті, що проти Фіделя.

Наші хлопці теж не раз висаджувалися тут — щоб служити Кубі.

Але отакого десанту цей берег ще не бачив.

Ні, він зовсім не грізний. Однак, залишиться в історії: українські діти висадилися на Кубі для лікування й відпочинку.

Фото Семена ХОРОШКА.
(Закінчення на 9 стор.).

У КАЗОМ Президії Верховної Ради Української РСР від 25 липня 1991 року за заслуги в справі зміцнення дружби і співробітництва між Бол. герським і українським народами Генерального консула Республіки Болгарії в м. Києві Івана Якова Ружева нагороджено Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР.

В ЧОРА в другій половині дня в ніно-концертному залі готелю «Інтурист» відбулася спільна прес-конференція Прем'єр-міністра Грецької Республіки К. Міцотакіса та Прем'єр-міністра Української РСР В. Фокіна. Докладний звіт про цю прес-конференцію читайте в наступному номері газети.

С ТО восьмою громадською організацією республіки, яка дістала офіційний статус, стала Спілка жінок України. 25 липня її голові М. А. Орлик у Міністерстві юстиції УРСР було вручено свідоцтво про реєстрацію статуту спілки. Цього ж дня свідоцтво про реєстрацію статуту Академії технологічної кібернетики Української РСР було вручено її віце-президенту, докторові технічних наук М. З. Згуровському.

Прем'єр-міністр Грецької Республіки у Верховній Раді УРСР

Учора Прем'єр-міністр Грецької Республіки Костасінос Міцотакіс, який перебував в Києві в рамках візиту в СРСР, зустрівся з першим заступником Голови Верховної Ради УРСР Іваном Пшонцем.

Оскільки журналістам за прошенням яв зустрічі, за дипломатичним протоколом, як пояснив представник пресцентру МЗС УРСР, було дозволено залишатися в залі Президії Верховної Ради УРСР лише п'ять хвилин, то ваш кореспондент може повідомити, що розпочалася вона дуже привітно. Очевидно, що їй дали відбудуватися розмова, як це раніше прийнято було повідомляти, в дружній, сердечній обстановці.

Мабуть, на цій зустрічі і справді порушувалися цікаві питання, які, треба сподіва-

тися, сприятимуть і зближенню наших народів, і розвитку співробітництва.

Шкода, що про це доведеться лише здогадуватися... Валентина ПИСАНЬКА

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО

Союзний договір: яким йому бути!

НОВО-ОГАРЬОВСЬКЕ ТИСНЕ

Ново-Огарьовська зустріч представників парламентів республік, що мають намір підписати Союзний договір, тривала з п'ятниці 23 липня і до другої години ночі 24-го.

Ваш кореспондент, зтім, намагався з'ясувати подробиці апаратної і на цій зустрічі, але у прес-службі Президента СРСР було сказано, що, крім Держтелерадіо і ТАРС, ніхто з преси не запрошуватиметься. І, мабуть, це не випадково, оскільки ця інформація могла б стати аргументом, що проект Союзного договору не республіки сприймають на ура.

Якою ж була позиція України? Це питання хвилює всіх громадян республіки і, зрозуміло, Голову Верховної Ради УРСР Леоніда Кравчука, який лише перебував у відпустці на відпочинку. Після майже годинної бесіди з ним по телефону успішних ново-огарьовських нарад Перший заступник Голови Верховної Ради УРСР Іван ПШОНЦ дав інтерв'ю українськомовному тижневикові і газеті «Голос України».

— Іване Степановичу, як відомо, проєкт Союзного договору свого часу був передано на розгляд до Верховних Рад республік, а підготовчий комітет розуважив. І знову Президент М. Горбачов сказав, що республіки не готові до роботи над цим документом. Чи можна вважати, що після розгляду документа направили свої пропозиції та зауваження Президенту СРСР і тепер аналізує їх оборотники. Верховна Рада України віддала розгляд проєкту Союзного договору на осінь. Чи є уповноваженою делегація від України. Тому я намагався все ж таки зайняти погляди спостерігача.

— Мені здається, що тоді поспішили розуважити підготовчий комітет. Республіки після розгляду документа направили свої пропозиції та зауваження Президенту СРСР і тепер аналізує їх оборотники. Верховна Рада України віддала розгляд проєкту Союзного договору на осінь. Чи є уповноваженою делегація від України. Тому я намагався все ж таки зайняти погляди спостерігача.

— Яким же висновком, чи, може, конкретних результатів діпшла нарада?

— Про необхідність досягти таких конкретних результатів неодноразово наголошували М. Горбачов. Однак від України анімації цього було просто неможливо. Хоча жене особисто не раз зазнавав у тому, що республіка не хоче підписувати Договір. Тимчасово і статистичне збільшення писемності зауважень, що були подані республікам. Усі збільшилися до того, що новий Союз утворити суверенні держави. Решта проблем викликала серйозні дискусії. Сказавши, що автономні республіки. Які вони матимуть відносини з

тоді. Президент Казахстану Назарбаєв та Президент Узбекистану Каримов, представники інших республік звинувачували Україну в тому, що вона, мовляв, хоче будувати свій достаток за рахунок інших, бо, мовляв, республіки мають різні стартові умови.

Я виступив з цього приводу і сказав, що Україна хоче бути господарем своєї праці, як партнер намагався виконати усі договірні зобов'язання і будувати свої відносини з іншими республіками на здорових економічних засадах.

Нарада доручила Євдоким Назарбаєву, Каримову, мені, іншим представникам розробити редакцію двох статей. А поки що текст проєкту був відхилюваний і розділяв учасників наради без цієї статті.

Двоє те, що більшість республік виступали за єдину політику зайнятості, єдину грошову одиницю, єдину фінансово-кредитну систему. Єдина, єдина, єдина. Янаж так було, то нічого нового ми не створюємо.

Здається, більшість до нового й не прагне. Навпаки, тисне, щоб сказати: договір буде підписано. Мовляв, це стабілізує народне господарство. А тим часом зробити це може не політичний договір, а виконання зобов'язань, за яке укладенням договорів на рівні урядів. Яніж так ставали питання то, можливо, усі республіки брали участь у цій нараді. Бгм, але з першого ж питання. Вірніше представляв у якості спостерігача Тер-Петросян. Йому треба йти на якісь компроміси, сприймати цей договір як перехідний, тимчасовий.

— Іване, крім?

— Ні, я не сказав би так. Але іншаке було ближче до кеперелючаючих наслідків. Ви знаєте, я хотів з такою на сонце, дайтися неможливо. Бо правду знати неможливо. Бо її завжди показують менше, боком. І щоб інший менше помилявся, треба бути ближчим до середини.

Бесіду веде парламентський оглядач «Голосу України» Світлана ПИСАНЕНКО.

ГОЛОС України

Засновник —
Верховна Рада
Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ.

Приймальня —
446-92-11

Відповідальний
секретар —
446-72-63

Завідуючий кореспондентом
441-84-42, 224-72-54
(телефакс)

ВИДІЛИ:

парламентський
— 441-84-52,
441-85-34,
441-29-61,

академічний — 441-84-57,
аграрний — 441-86-18,

міжнародний
— 446-91-26,
охорони здоров'я —
441-88-06,

соціальних питань —
441-88-03,
акопії — 441-88-39,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,

інформаційний
— 446-61-15,
441-86-28,
історії України —
441-88-42,

вісників питань —
441-88-52,
реклами — 441-89-44,

бухгалтерія —
441-84-90.

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

НИЩАТЬ ПРАПОРИ...

Суми, Сікко-жовтий прапор, подарований сумчанам Київською міськрадою та освячений патріархом Київським і Всієї України Мстиславом, було піднято в день святкування першої річниці Дня незалежності. Та в ніч з 19 на 20 липня металева щогла з невідомою сталі була зламана і разом з прапором вивезена невідомо куди. При цьому дісталася і пам'ятка Кобзареві, на який, очевидно, упала щогла.

Група народних депутатів звернулася до прокуратури, КДБ, міліції з вимогою негайно розслідувати інцидент. Та вже є прецедент, коли наприкінці минулого року група невідомих також під покровом ночі вдерлася до приміщення місьвиконкому і зрівнявши синьо-жовтий прапор, досі залишається невідомою.

Тим часом замість зламакої щогли за спиною Тараса встановлено нову. Чи надовго?

Віталій МАКСЮТЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Дніпропетровськ. Серед ночі загін міліції знав синьо-жовтий прапор, який в День незалежності України було піднято біля театру імені Т. Шевченка місцевими організаціями Руху і Демократичної партії України.

— Це 18 липня місьвиконком запропонував організаторам незаконного встановлення прапора знести його протягом двох годин, — прокоментував подію заступник голови місьради В. Гибриченко, — існує 167 стаття Конституції УРСР, якою державним прапором республіки визнано червоно-голубий.

У зв'язку з інцидентом перед приміщенням місьвиконкому оголосив голодомну голова крайової ради Руху І. Шулик. Він — очевидець події.

— О першій годині ночі погасло світло на вулиці Леніна. До театального під'їзду тьхо під'їхала колона автомашин. З автомобілів вийшло не менше ста міліціонерів, всі — з гумовими нійками. Нас, членів Руху, було одинадцять чоловік. Ми охороняли прапор вжити від хуліганів, з міліцією воювати не збиралися. Але коли троє дужих молодиків заходилися шматувати прапор і витирати ним руки, я не зміг витримати такої кароти — намагався вихопити прапор. Меке збили з ніг, на землі опинився і мій товариш, який кинувся мені на допомогу. Про рішення місьвиконкому знести прапор ще 18 липня я дізнався лише наступного ранку, після інциденту на площі.

Альбіна БРАТЦЕВА.

Зверніть увагу

РУХ КАЖЕ: ПРОВОКАЦІЯ

24 липня цього року в Києві в Будинку письменників відбулася прес-конференція нерівності Народного Руху України, адвоката С. Хмари Ю. Айвазяна та депутатів від опозиції Л. Скорик і В. Бойка.

Головна думка господарів зібрання, донесена до журналістів, була одностайною та-

ким чином проведений арешт С. Хмари — провокація сил, яким не до душі стабільність у республіці. Один з керівників Руху Б. Тернопільський характеризував дії охоронців С. Хмари як вимушений захист і повідомив, що готуються масові акції протесту проти арешту депутата. А на думку виноуючого обо-

в'язки начальника Київського УВС А. Котенка та його заступника В. Шапошника, які звітували 22 липня на засіданні Київського місьвиконкому, вони тільки виконали ухвалу суду.

Володимир СКАЧКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Продиктовано в номер

ПАМ'ЯТНИКИ...

Херсонська область. Перший на Херсонщині пам'ятник жертвам сталіських репресій та голодомору 1932—1933 років із червоного граніту оббили чорною фарбою. Трапилося це в глибинному райцентрі Іваківці. Хто?

В. Балай, заступник голови Іваківського райвиконкому.

— Було таке нещастя, Наскільки знаю, винних ще не встановили.

Ю. Завіруха, працівник каркого розшуку Іваківського райвідділу внутрішніх справ.

— Шум виник з нічого: просто потекла фарба з напису на графіті.

— Але ж я сам бачив чорну пляму, та й «Наддніпрянська правда» 25 червня констатувала факт спалювання пам'ятника...

— Не знаю. Звертайтеся до начальства.

М. Денисенко, начальник Іваківського РВВС.

— Про який пам'ятник мова? У час такого немає.

— Побійтеся Бога! Я стоїть парку, урочисто був відкритий у присутності місцевого начальства, освячений священниками...

— У нас є пам'ятник Леніну, війнам Великої Вітчизняної війни, а такого не знаю... Іван ФЕДОРЕНКО.

Львівська область. На Львівщині пролунав ще один вибух. Цього разу зроблено спробу підірвати пам'ятник Леніну у Кам'яці-Бузькій. Вибух був невеличкий, сили і значної шкоди пам'ятникові не завдав. Його підірвали, на перший погляд, очевидно: ви нам Бакдеру, ми — Леніну.

Та не поспішаймо зати висновки, адже всі основні сили області офіційно оцінили ці вибухи як провокації.

Останнім часом почастилися письмові і телефонні погрози громадсько-політичним діячам. Їх регулярно одержують керівники обласної Ради, редактор вечірньої газети «Ратун» С. Герман. Про подібні кінці дзвінки та письмові погрози ка свою адресу можуть розповісти і комуністи. Оглядач Львівського телебачення В. Гаврилюшин (йому теж погрожували нещодавно) вважає вибухи і погрози «самі одні системи».

Конфронтації, страху людям у масках викликали не вдалося: катко загартовані політичні діячі Львівщини головних орієнтацій. Але, на жаль, вдалося інше: посягати підозру у злочинності дій політичних суперників.

Інформагентство «Інтелект». (Скорочено).

ТОРГУВАТИ НІЧИМ І Н

Ми вже звикли, що селяни приїжджають до міста, щоб придбати найнеобхідніші речі. Очевидно, в Житомирську область таких поїздок значно побільшали. Цей висновок можна зробити з двох фактів. У Володарсько-Волинському районі проходять істотне скорочення штатів райспоживспільни і сільських споживчих то-

вариств. Причина — помітне зменшення товарообігу. Простіше кажучи, в сільських магазинах просто нічим торгувати.

Другий факт. У селі Верлоці Радомисльського району після весілля більшість гостей зазнала плункового захворювання. Кілька десятків

чоловік було. Подібні випадки і в інших районах не тільки з неабияким, але й з неабияким ризиком.

Валерій НЕЧУЖИТОВ, Житомирська область.

У МАГАЗИНІ — ШИРОКИЙ ВИБІР ІНФОР

Того дня багато херсонців поспішали на загозоване Бериславське шосе. Дехто навіть віддавав поїзду на даху. А все — чарам магазин по продажу легнових втомобілів Волзького заводу, який відкрився в місті.

У магазині — інформація про сучасну автомобільну техніку.

Пригода

І рибку з'їсти, й до тюрми не сісти

Днями виявлено отруєну рибку в струмну поблизу села Плоске Свалявського району. Урізноманити своє меню вирішила група підлітків з сусіднього села Оленів, а засобом досягнення задуманого обрали мішок хлорного вапна. Благо, воно абияк зберігалось у літньому таборі місцевого колгоспу «Весна».

Батьки порушників притягнуті до адміністративної відповідальності, справу передано до прокуратури.

Ужито заходів і до керівництва санаторію-профілакторію «Скалка», що в селі Кам'яниця Ужгородського району, яке, мабуть, теж хотіло запровадити до раціону своїх клієнтів здобуту опісакм ви-

ще методом рибку. З цієї метою на території «Сналіни», безпосередньо в прибережній смузі ріки Уж зберігалось хлорне вапно. Сюди ж синділись без очищення стічні води. Розслідування за даними фактами загинули рибки триває.

Зросло й число тих, хто зупиняв свій вибір на ганому небезпечному виді «заго-тівлі» рибки, як застосування електричного струму. Два останні такі випадки, що трапились на Рахівщині і Міжгірщині, закінчились трагічно. Горі-рибаки загинули.

Микола ГОРВАТ, власний кореспондент «Голосу України». Занарпатська область.

Факт

СІОНІСТСЬКІ ТАБОР

У Славути Хмельницької області працює незвичайний табір — сіоністський. Понад 400 дітей під керівництвом

досвідчених українських та ізраїльських педагогів вивчають там основи єврейської історії, мистецтва, а також

мову, комп'ютерну техніку, верхову їзду. Бір розташований у лісному парку.

...до речі

ЩЕ ЯК БУЛИ МИ КОЗАКАМИ...

Як повідомив буковинський тижневик «Вільна Бесіда» у складі Першого корпусу Української Галицької Армії був єврейський курінь. Це повідомлення дало поштовх

для написання чернівецькому барду Емілію Крупнику пісні «Єврейський курінь». На другому республіканському фестивалі «Червона рута» у Запоріжжі він представлятиме співучу Буковину.

Олександр КРИВОШЕН, Запоріжжя.

ПОХОВАЛИ БАТЬКА З СИНОМ

Едуард Сульженико служив у Німеччині. Батьки отримували звіти поданих від командувачів. А потім — телеграма: «Ваш син загинув. Нещасний випадок». Двоєтровий лагідний Едуард був єдиною підтримкою для сім'ї, бо Сульженико-старший був інвалід другої групи. Батьківське серце не витримало. Їх ховали разом. На похоро-

ні були присутні представники Ланіського райвійськомату Запоріжжя, депутати місьради, члени Запорізького комітету солдатських матерів та офіцери частини, да сучасні солдат.

Олександр КРИВОШЕН, Запоріжжя.

ХОЧА З'ІЗД ЩЕ НЕ ВІДБУВСЯ

Упринформ розповсюдив «Звернення представників офіцерських зборів військових частин і вузів Київського гарнізону до офіцерського складу Київського військового округу» в зв'язку з залученням на 27 липня з'їздом офіцерів — громадян України, який проводиться за рішенням II зборів Руху.

Звернення прийняте «у зв'язку з безперестанними спробами Руху та ряду ін-

ших громадсько-політичних організацій внести розкол у наші ряди, розтагати армію по національних нвартирах і використати її у своїх політичних цілях».

«Ми однозначно висловлюємося за єдність Збройних Сил, за вірність присязі, даєній своїй Вітчизні — Союзу Радянських Соціалістичних Республік».

«27 липня під егідою Руху збирається тан звання з'їзд

офіцерів України. Хто і коли обирає делегатів на цей з'їзд, лишається загадкою. Чий інтереси вони представлятимуть, якщо їх не обирали в жодному офіцерському колективі? Та й сам з'їзд проводиться всупереч думці Верховної Ради Української РСР та її постійних номісій, які займаються питаннями оборони і державної безпеки».

«Ясно одне: наступний з'їзд — чергова спроба внести дестабілізацію в обстановку на Україні, чергове намагання обманити людей, видавши думку випадкових учасників з'їзду за думки офіцерів, які проходять службу на Україні».

«...ми висловлюємо протест проти таких дій організаторів з'їзду. Тільки парламент республіки має право розглядати і вирішувати такі питання».

«Життя... ще раз підтвердило, що армія служить тільки своєму народові...»

Ярмо

Як свідчать дрі знайдені в руїні значно аналогічні Греції.

На жаль, нням тривалим ся здебільшо декларативна приємно конст ми днями в К них алах н го центру То ни пам'ятю тури проход продаж творі стів Чернівці

Представле понад тисячу, різних мистец regionu — ви ство, гончарс кий естетичн тових виробів чить хоча б лад, полумис навіть ярма неабияку худ

Відроджен складається багатьох духо рел Народне ред них віді роль. І водно найбільш вра хисне перед н лком. Щоб хо

ТРАГЕДІЇ НЕ ЗАБУВАЮТЬСЯ

Власний нореспондент «Голосу України» Богдан Осадчук передає з Берліну про те, як у Німеччині про-
ходила річниця початку гітлерівської агресії проти СРСР.

Офіційні представники США висловлюють припущення, що президент Буш наступного тижня під час зустрічі на найвищому рівні в Москві дасть Радянському Союзу статус найбільшого сприяння в торгівлі, що означає найнижче оподаткування Сполученими Штатами імпортованих товарів.

Законодавці Югославії закликали до усунення кризи в країні шляхом ядерного зовнішнього впливу і визнання рівноправності всіх причетних сторін. Скасування висунув такий заклик під час недавньої сесії в Белграді. Депутати Словенії і Хор-

Прем'єр-міністр Ізраїлю Шамір висловив готовність до безпосередніх зустрічей із Сирією чи будь-якою арабською державою. Шамір мав на увазі сирійського президента Асда, коли в своєму виступі по ізраїльському телебаченню сказав: «Він хоче випробувати мене, а ми готові випробувати його».

Закінчився строк, аста новлений ООН Іраком для кожного внаклення усіх матеріалів та устаткування для виробництва ядерної зброї. Представник Сполучених Штатів сказав, що відмова багдда задовольнити якимоги ООН до встановленого строку автоматично означає, що проти Іраку буде застосована військову снау.

Відбулося засідання Радн Безпеки ООН для опрацювання механізм суворого контролю на продажм іракської нафти з метою одержання грошей для якриття іношів на закупівлю продукції харчування. СШ і Великобританія вважають, що не можна дозастити, щоб іракськимрезидент Хусейн мав можливість використовувати прибуток від продажі нафти на військові цілі.

Лист з Берліна

Минув місяць із сумної річниці початку війни проти Радянського Союзу. Але слід сказати, що до неї з повагою й пошаною підійшли і німці, звернувши свою історичну пам'ять до злочинного походу нацистів, до війни, розв'язаної з метою завою «життєвого простору» через підкорення і знищення багатьох народів.

Кілька слів про те, що побачили і почули німці напередодні 22 червня

Протягом кількох вечорів по телебаченню показували документальний серіал про військові дії та переслідування мирного населення на Сході. Вважаючи свідчення. Хоча, на жаль, коментарі не завжди були відповідними до фільмових документів. Та й у багатьох статтях, радіопередачах траплялися іноді плутанина, зумовлена давнім німецьким русофільством, бо жертви війни були нібито росіянами. Не завжди німці пам'ятають, що страшні втрати зазнали й українці. Відбувся й інші народи.

Ще в Берлін було відкрито велику документальну виставку. Щодня перед тисячами документів, які нічого не приховували, викрикуючи: «страхотні окупанти!», «східні землі!», проходили оукаунтих, що все це робив на Україні, у Білорусії, під Москвою або під Ленінградом. А серед людей похилого віку, що дивилися на фотографії палаючого та аруйнованого

Києва чи Харкова, може, знаходився і ті, хто був до цього прячетий. Тут усе було можливим, бо виставка привернула увагу багатьох людей.

Напередодні п'ятдесяти річчя трагічної дати одна з берлінських радіостанцій розповідала про сучасну Україну, але згадувала й жертв нацистського вбивства українського народу Еріка Коха, і трудящі повноцінної відбудови, лукали слова Голови Верховної Ради Л. Кравчука, звернені до німецького народу, цитували інтерв'ю Ю. Щербака про наслідки Чорнобилья, слухачі оживилися з поглядами міністра закордонних справ А. Зленка.

Отже, можна сказати, що загалом цей жалюгідний «еврей» уже не прохода під тиском ідеологічної війни. Навіть, за не таких уже старих часів ідеологи НДІ намагалися відмежуватися від відповідальності німців за насадження страшного фашистського режиму, прикриваючи своїм нібито активним антифашизмом, не роблячи нічого для того, щоб колись до коління дізналися правду про те, як було роз'язано війну як один тиран — Гітлер — зрядив двохсот катів — Сталіна, порушивши павт 1935 року. Ракіше до Ідеологічного мішка рясно за фашистським напизмом кидали й інші націоналістичні та національно-імперіалістичні течії без будь-якого рахунку. Лише після об'єднання Німеччини стало можливим застосувати об'єктивні критерії в оцінці політичного клімату тієї роки.

Хоча, правда, і сьогодні невеличка група крайньо правих істориків намагається (на славу Богу, без успіху) захищати точку зору, згідно з якою Гітлер розв'язав похід на Схід щоб не допустити превентивної війни Сталіна проти Німеччини. Та ще деякі ліберальні історики пригадують, що крайній націоналізм, який існував у Німеччині, був

...серед облюбованих українців, євреїв, євасців, латвішів, литовців та росіян, а також націоналістів, які вважали себе «українцями» в Кавказку та Середню Азію. Будували вони своїми своїми діями та вчинками свій власний міф про Гітлера, а не Гітлером. І лише до цього часу фашизм і націоналізм в Україні не розглядалися, то тільки через те, що Гітлер та його дорозумники хотіли, щоб між українцями та євреями були мостові серед «національних меншостей» СРСР не союзники, а лише раби. У такий спосіб вони хотіли, щоб українці поглядах янгося забували про більшість багатонаціонального населення Радянського Союзу, яка знавала радянських переселенців, і риторично виступали агресивно.

А загалом демократичні. Німеччина не знімає з себе історичної вини. Тому відомий був політичний і моральний підхід до неазбуковані річниці. Тут, думаю, варто дає загадати звернення Л. Браунчука до німецького народу, де голова Верховної Ради УРСР сказав, що Україна не може забути про трагічне минуле, але ніби і німцями, і українськими часами покоління хочуть жити а мирі, злагоді з відсутності європейської солідарності. Україна з розумінням приймає прояви доброї волі та морального співчуття з боку Німеччини.

**ОЧИМА
ЗАРУБІЖНИХ
КОЛЕГ**

Жодний європейський кордон не був змінений шляхом насилья протягом 46 років. Це був найтриваліший період спокою в сучасній європейській історії, що ним поставлено в Югославію під загрозу двома її республіками, які відокремлялись. США і європейські співтовариства. Нагадали цим республікам, що вони не будуть визнані незалежними державами.

«Вашингтон пост» (США).

[illegible]

Що стосується африканських країн, то їх ситуація ще драматичніша: вони прирочно обурені СРСР і соціалістичними країнами. Навіщо звинувачувати континент, який наповнений дипломатами та спеціалістами? Причому деякі з них — фахівці в галузі ядерної фізики, інші — в питаннях астрономії. А спеціалісти з сільського господарства знаються лише в культурах, які вирощуються в районах з помірним та холодним кліматом.

«Рюмер» (Конго)

INFORM-ΣΟΥ

КОМП'ЮТЕР ПЕРЕМОЖЕ КАСПАРОВА!

— Американський шаховий комп'ютер «Дип-COT II» зможе перемогти чемпіона світу Г. Каспарова, — заявив програміст ЕОМ А. Кемпбелл.

«Дня-COT-1» має механізм, здатний анігулювати вісім мільйонів позицій за секунду, використовуючи 24 процесори. Тітким чином, чим справді зможемо зустрітись з Каспаровим, маючи шанси на успіх», додає Кемпбелл. Радянський чемпіон переміг яерну модель «Дня-COT» у двох партіях у 1989 році, сказавши при цьому, що обов'язково юдаств — діяти саме там. Комп'ютер найвищої собі першу жертву в минулому році. Із загальної кількості гросмейстерів у світі (350) він обіграв датчанина Б. Ларсена.

ЧТО ЗНАЧАТ «ВРАСНЫ» ПРОШУ

Світласився одного з універсіагів у невеличкому містечку Ломбері (штат Массачусетс). М. Форбз вирішив надрукувати власні нумери й асистити їм в обіг. Отож і став продавати своїм клієнтам «доморослі» гроші, надавши їм право купувати в своєму магазині товари із знижкою. На дев'ять виландів доларів допущає можуть купити товари на 10 доларів. Мешканцям міста подобалося це нововведення і багатьо з них зважалося цим купурами. В результаті спиртний бізнесмен швидко зібрав 5 тисяч доларів на утримання свого магазину.

ТРИ ПОСТРІЛИ — Я БЕЗПЕКА

Не на ту натрапив — ти можна резюмувати фізико, що ко-
герція грабіжники, який намагався проникнути серед білого дня
в один з приватних будинків Йоганнесбурга. Не його біду, господар-
ство виявляється не тільки пильною, але й не рідкість рішучою
особою.

Зістрина Д. Комбрікн вийшла з дому на двадцять хвилин. Повернувшись, вона зобачила біля воріт невеличкий вантажний автомобіль, який помітила раніше по сусідству. Діставши з сумочки пістолет, Даяне вирішила обійти свої володіння й асистувала грабіжникам на місці заочини: він внямував одну з двох. Три попереджувальних застріли — й зловмисник утік, поспішаючи свій транспортний засіб.

У КІНОТЕАТРІ, ЯК УДОМА

у кінотеатрі «Олімпіа» французького міста Нант глядачам пропонують дивитися фільми являючи в ліжку. Він видають кі-
вими й постійну білизну. Єдина вимога — не ягати у вузлі. У
аві, якщо клієнт зневажає, він матиме можливість додивитися
білим після пробудження, тому що сцени повторюються без

ΦOTO TAPC

SLEEP-IN MOVIES

«Хіндустан таймс» (Індія).

ДЕСАНТ ГІППОКРАТА

(Знічення.
Початок на 1-й сторінці).

І сталося це у дні, не
можливі для обох країн
і обох народів. Здається,
не могло статися, але —
сталося!

Сьогодні Куба святкує
чергову річницю штурму
казарм Монкада. Ті, хто
штурмував, були майже
дітьми. Штурм не вдався.
І це прекрасно — бо пра-
вота завжди на боці
сильнішого.

Зауважимо: вони свя-
тують не взяття тих ка-
зарм, а тільки спробу, не
перемогу, а бажання її.
Провда на боці тих де-
сантиків, котрі залиша-
ють пляжі і казарми не
до кінця узятими — так,
щоб лишилося іншим.

Отже, якби тоді, трид-
цять п'ять років тому,
студентами НЕ БУЛО
ВЗЯТО казарми Монка-
да, мні оці українські
діти не висадилися би на
золотих берегах Куби.

Ця істину може вида-
тися парадоксальною,
але вона єдино можливо
у нашому незатишному
світі.

Фото Семена
ХОРОШКА

Київ — Гована — Київ.

На Україні, в Білорусі, Росії сформувалися республіканські державні комітети з питань чорнобильської катастрофи. Умерше з'являється новий механізм. Розроблено спершу в Білорусі, а потім в Україні, систему ліквідації аварії. Це означає, що в Україні, Білорусі, Росії, терміни «ліквідація» неточні, багато що ніколи не вдається ліквідувати. На п'ятому році Чорнобиля більше, ніж сто країн світу ухвалили надати допомогу республікан, що працює над ліквідацією аварії. Це означає, що в Україні, Білорусі, Росії відбулися і тривають інші великі зрушення в політичному, державному, громадському житті. В контексті цих процесів доречно поставити питання, що ж зроблено і що треба зробити для захисту людей, які досі живуть в зоні аварії.

З цього й почався розмова з **Василем НЕСТЕРЕНКОМ** — членом-кореспондентом АН БРСР, директором науково-технічного центру радіаційної безпеки «Гадометр», експертом-координатором Комісії Верховної Ради СРСР з питань розгляду причин аварії на Чорнобильській АЕС та оцінки дій посадових осіб у післяаварійний період.

Думка наших сусідів

«ПРО КАТАСТРОФУ АВСЯ У КРЕМЛІ...»

Якщо люди не можуть користуватись на своїй землі чистими продуктами, вони не повинні на ній жити

ІЗ ЗАБРУДНЕНИХ
РАДІАЦІЄЮ
БІЛОРУСЬКИХ
ТЕРІТОРІЙ
МАЮТЬ БУТИ
ВИДСЕЛЕНІ
ПІВТОРАСТА
ТИСЯЧ ЧОЛОВІК.
ТА ЦЕ НЕ ВСЕ.
НЕПРЯМІСТЬ
ВИГОТОВ-
ЛЕННЯ БРУДНОЇ
ПРОДУКЦІЇ,
БО ВОІНА
«ПЛИВТИМЕ»
ПО УСІЯ КРАЇНІ.
І, НАВЕРШІ, СЛІД
СТАРОШТИ
ЗАГЛЯНУТИ
СИСТЕМУ
РАДІАЦІЙНОГО
КОНТРОЛЮ
В КРАЇНІ.
ОДИНАК, КРІМ
ДЕРЖАВНОЇ
СИСТЕМИ,
МАЮТЬ БУТИ ЩЕ
ГРОМАДСЬКІ
ЦЕНТРИ
РАДІАЦІЙНОГО
КОНТРОЛЮ
У КОЖНІЙ
ОБЛАСТІ,
В КОЖНОМУ
СЕЛІ,
НА КОЖНОМУ
ПІДПРИЄМ-
СТВІ...

— У нас, у Вілорусі, гадаю, тому, що від початку вибуху в Чорнобиль бракувало справжніх, з почуттям відповідальності керівників. Нашій республіці дуже не повезло, не потанцювало, бо на той час уже не було серед живих Перла Маршленга, Машерова, який беззачебно, прислу-

хався б до думки вчених. Вчену думку проігнорували безвідповідальні функціонери.

Минього року я опублікував у пресі проповіді та виголосив білоруських учених, які ми надіслали до Інституції від перших днів катастрофи, документи, що засвідчують добробут республіканської Академії наук у той чорнобильський рік. Ми, білоруські, українські ядерні фізики, члени й керівники «Вселяймо людям розум» туди небезпечно жити!», а московські медики заперечували й заперечують, мовляв, не треба, хай живнуть, це радіофобія. Та яка ж радіофобія, якщо на

земля, про які йдеться, за хвороблями дітей порівняно з доваріямним періодом зросло вдвічі-втричі?

Введення а оману людей неіпоінформованих населення про загроз а від радіації при тупили його пильності, уможливили обстановку терміносно щодо смертельної небезпеки. Якби сказали правду, ще 1986 року, то люди одразу б вихтіали. А так кожний думає: «Добре, зачекаемо до весни, далі видно буде...» Дотого ж а соціальні потреби переселенців було недостатньо їднливо кошта з союзного бюджету.

— Це тоді, після натаст-
рофи одразу. А ніні? Мику-
лого року прийнято Деклара-
ції про державний суверені-
тет наших республік. Нічого
не змінялося? Ще й досі
Ізраїль та Ізраїль визначають
де жити-не жити в Білорусі
на Україні?

Саме так. Хоча минуло го року в Білорусі вже видано власні, перші за незалежності, закони про захист продуктів харчування, жодні вилучі жорсткості за собою не тягнуть. Але в країні досі перелік продуктів харчування, на які дається пільга, не збільшується. І це тому, що в Білорусі ще не прийнято законів про захист конкуренції. А це означає, що в країні неможливо встановити ціни на основі конкуренції. Якби це було прийнято, то ціна на молоко в Білорусі була б на 10 відсотків вищою, ніж в Україні. Але, так чи інакше, підприємства, які в Україні зарплатили за молоко 100 тисяч гривень, в Білорусі зарплатили б 10 тисяч. Але, так чи інакше, підприємства, які в Україні зарплатили за молоко 100 тисяч гривень, в Білорусі зарплатили б 10 тисяч. Але, так чи інакше, підприємства, які в Україні зарплатили за молоко 100 тисяч гривень, в Білорусі зарплатили б 10 тисяч.

[illegible]

— Отож, не усвідомлює в
ше соціалістичне суспіл

стає смертельною небезпечкою від радіації. Чи мав подібне аналогію в сагайдаї історії? Здавалося б, що неарозуміло? Знімаємося а чо жу є, хоч гол, з занепащею землі, переселяємося на чисту, окупаймося, живімо в землянках, але поратуймо здоров'я дітей, збережимо людський рід...

— Ми живемо в умовах радіаційного невідгласта, а б так назвав це явище. Наш народ не знає радіаційної грамоти, не інакшій елементарному. Аж тепер з'являються перші популярні брошури. Ми ще не усвідомили найголовніше: це не така подія, після якої пройде

дощик, змне всі сліди. І ми заживемо, як і раніше. Ні. Минуть століття, а люди подіятимуть історію на дні після Чорнобля. Мусим навчити всіх радіаційно грамоти, вмінню користуватися дозиметричною апаратурою, цим додатком до людських природних відчуттів.

Окрім державної, має бути ще одна, громадська служба з темою контролю за станом радіаційної безпеки. Треба створити громадські центри радіаційного контролю, розгорнути діяльність їх у кожній області, в кожному районі, селі, на кожному підприємстві.

— Хто ж має, на ваш погляд, увійти до цих центрів?

Безперечно, місцеві інтелектуали. Агрономи, мислитель фізики, хімії, біології тощо? Вони а змозі наважитись найнеобхіднішому та одержати посвідчення дозволу метристів. У Білоурз'є створили кілька тисяч тактичних центрів, фіксувати та поновити численні громадські фонди. Апаратура а не поаяни бути нявчотися, а чутильність не менше 10-10/10, з чудовим біологічним захистом, де сам детектор міг би фіксувати аніплення продукта. Аніплення було змодельовано, перевертати свій харч. Отже, необхідно створити рядок ційній екологічній мониторинг.

Питається, коли і як
чиною я, професор, а
дійний директор Інститу
ядерної енергетики дізна
вся про прибув 28 квітня
Щодо апарату, на трі
дніть день хавка, на трі
Кремль, від працівниці Р
ди Міністерства СРСР.
коли зателефонував Слон
кову, радянський консул
в Берлінському ЦК дізна
вався — про те, що стал
ся така велика аварія, к
почув уперше від мене. Я
могло там бути в принци
Радянська держава не
в Україні, мусили в
рши ж хвилянка катастроф
повідомляти про це кер
ників сусідньої респу
ліки — адже від реактор
до Одеської області не
двіста кілометрів.

Отож, я й ставлю питання про нагальну потребу за-
роводити таку систему рад-
ийного захисту, в яку
можна втрутитися, потім
формаліції за якою не в за-
лі ніхто припинити. Спот-
рити в разі аварійної
туації.

Нв. добре, цей ревк

РБМК — один из 16, а
еще 15 працюють!

мосьо однінко, воин дужо
дакєдї від ступєна надївнос-
тї за міжнароднїмї нормам-
ми припинїти, порівняно
реакторами в США чи Фран-
ції. Тому їй тїсноє тї мїс-
це потенційна можаєстї
подобїть звїрїти на нїнї-
шїх часїх, а не на нїнїшнїх
нашїх країн. Систему без-
пєки треба будувати на основї
новїх стаціонарнїх центрїх
контролю, де мають бутї
газонавї апарати, а не
газонавї радіометри, інформа-
ція з яких прочитують на
комп'ютерїх автоматично.
Республїканськїх, обїснїх
районнїх центрїх.
радіонїх фїзїх пїдїдї-
цїстїх дєсь вїнцє від дїд-
чїстїх норми, то а тїм
кому разї про чє зївїтїмуть
на центральному Пулїтї
про чє дїзнїє, а не чєкїтї
муть, доки тїсь доновїст-
по телефону.

Гадаю, такі центри сіль-
ства існує вже сьогодні навко-
ло всіх АЕС алялалалалалал
через кожні 100—200 кіло-
метрів, як це було в країнах
з розвинутою економікою.
Неодолано мені довелося
побачити їх у США. А за-
галі, треба мати електронні
карти, атласи Вілорупі. У
раїни, Росії, аж видно бо-
лю, куди саме рухатимуться
діоактивна хмара, де будуть
потерлятися люди, професія по-
всюди, яку допустимо керу-
вати, а не тільки в Україні.
Книжку нашої республіки
Врагіні: проводили деза-
янацію місцевості, — ко-
там же жили люди. Ні! Му-
силь бути так: небезпека
відслідковує наслідки, а
потім роблять висновки, що
якщо роблять, це високопрофе-
сійно й по-людськи зробо-
міло.

— Кого з учених Ви можете назвати, ким тоді к...

рувало те, що я Вамів?
— Українців я вже зга-
дав. Це передусім Борис
Євгенович Патон, Віктор
Іванович Трофілов, Іван
Григорович Бар'яхтар, Іван
Миколайович Вишинеаський,
Анатолій Олексійович Ми-
розов... Ці фахівці не згод-
илися з відомчими устано-
вами з Москви. На жал-
республіканська преса, а
союзна їх поговіти, обіща-
уагою хронологію, історію
діяльності очолюваних ним
інститутів та наукових пі-
розділів у той тяжкий ча-
Я зустрічався з ними
Чорнобиль.

[illegible]

До речі, ізъян та Ізрає-
мусили подобти про строє-
ня системи радіаційного на-
ролю, ажити заводи у за-
ку та аварійни у складно-
ну та Свердловську. Ізъян
ж, допущаючи персонал-
них помилку, оцінює
масштаб катастрофи в Чо-
нобїля. Я не прихилив
матвєвї і розстріляв, а
вживаю, же ці особи муси-
обов'язково йти у відстав-
ку. Іхі посади мають по-
повнити з числа інших
позавидів отого бєхєн-
го комплексу. Іхї шимто 18
розом, чїхї робили все по-
мало. Це для того, п-
не доведеться, як у випад-
пїз Свердловського, евакуа-
вати населєння через со-
рєкї тисяч кілм.

Олександр НЕЖИВНИЙ
Мінськ.

ПРО ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ТА МІСЦЕВІ РЕФЕРЕНДУМИ

родних депутатів або його заступником.

Група всеукраїнського референдуму у визначений строк після підписання акту передає підсумковий протокол та акт разом з виногою про проведення референдуму до Центральної комісії з всеукраїнського референдуму.

Центральна комісія з всеукраїнського референдуму забезпечує реєстрацію документів, що надіслані усіма ініціативними групами всеукраїнського референдуму з даного питання; протягом одного місяця від дня надходження відповідних документів проводить вибірку або лоту перевірку вірогідності надісланих документів; підбиває загальні підсумки обрання підписів в цілому по Українській РСР, про що складається протокол.

Якщо у підписних листах виявлено два або більше підписів одного громадянина, його підписи не враховуються.

Протокол та документи перевірки у визначений строк передаються Центральною комісією з всеукраїнського референдуму до Президії Верховної Ради Української РСР, яка розглядає їх у дводневний строк від дня надходження.

Президія Верховної Ради Української РСР може дооручити вибірку або повну перевірку одержаних документів народним депутатам Української РСР та відповідним місцевим Радам народних депутатів, після чого виносить рішення про проведення всеукраїнського референдуму на розгляд сесії Верховної Ради Української РСР.

Голова місцевої Ради народних депутатів, у межах території якої пропонується провести місцевий референдум, забезпечує реєстрацію документів, що надіслані усіма ініціативними групами місцевого референдуму з даного питання; протягом 15 днів від дня надходження відповідних документів організує проведення вибірки або повної перевірки вірогідності надісланих документів та проведення підбиття підсумків збирання підписів за участю представників усіх ініціативних груп місцевого референдуму з даного питання, про що складається акт. Акт підписується головою місцевої Ради народних депутатів та представниками усіх ініціативних груп, після чого питання про проведення місцевого референдуму виноситься на розгляд сесії відповідної Ради народних депутатів.

У випадку, коли у визначений цим Законом строк під виногою про проведення референдуму не збіраю достатньої кількості підписів громадян Української РСР, всеукраїнський або місцевий референдум не проводиться, про що приймається рішення відповідно Президією Верховної Ради Української РСР або головою місцевої Ради народних депутатів, у межах території якої пропонується провести референдум.

Стаття 21. Прийняття рішення з питання проведення референдуму

Верховна Рада Української РСР, відповідна місцева Рада народних депутатів після одержання належного чинного оформленої пропозиції приймають на сесії у місячний строк одне з таких рішень:

1) про призначення референдуму;

2) про відхилення пропозиції про проведення референдуму у випадку наявності серйозних порушень цього Закону, які впливають на підстави для призначення референдуму;

3) про прийняття рішення, яке пропонується у виногою про призначення референдуму, без наступного проведення референдуму.

У випадку, якщо на всеукраїнський референдум виноситься питання про дострокове припинення повноважень Президента Української РСР, рішення приймається більшістю не менш як дві третини від загальної кількості народних депутатів Української РСР.

Стаття 22. Зміст рішення про призначення референдуму

У рішенні про призначення референдуму визначається дата проведення референдуму, зазначається назва проекту закону, рішення, зміст питання, що виноситься на референдум.

Дата проведення всеукраїнського референдуму призначається не раніше як за три і не пізніше як за чотири місяці, а місцевого референдуму — не раніше як за місяць і не пізніше як за два місяці від дня прийняття рішення про проведення референдуму.

Повідомлення про призначення референдуму та зміст проекту закону, рішення, іншого питання, що виноситься на референдум, оголошується відповідно у республіканських та місцевих засобах масової інформації у 10-денний строк після прийняття рішення про його призначення.

Глава III. ПІДГОТОВКА ПРОВЕДЕННЯ РЕФЕРЕНДУМІВ

Стаття 23. Дільниці для голосування

Для проведення голосування і підрахунку голосів під час проведення референдумів територія районів, міст, районів у містах, селищ міського типу і сіл розділяється на дільниці для голосування.

Дільниці для голосування утворюються також у військових частинах, лікарнях та інших стаціонарних лікувальних закладах, місцях перебування громадян, розташованих у важкодоступних районах, а також на судах, які перебувають у день проведення референдуму у плаванні. Такі дільниці можуть бути утворені, якщо для цього є необхідні умови, при представництвх Української РСР за кордоном.

Дільниці для голосування утворюються районними, міськими, районними в містах, селищними і сільськими Радами народних депутатів або їх головами. У військових частинах дільниці для голосування утворюються відповідними Радами народних депутатів або їх головами за поданням командирів частин або військових з'єднань. На судах, які перебувають у день проведення референдуму у плаванні, дільниці для голосування утворюються відповідними Радами народних депутатів або їх головами за поданням Міністерства закордонних справ Української РСР.

Дільниці для голосування утворюються не пізніше як за півтора місяця до всеукраїнського і 20 днів — до місцевого референдуму.

У військових частинах, а також у важкодоступних районах, на судах, які перебувають у день проведення референдуму у плаванні, дільниці для голосування утворюються в той же строк, а у виняткових випадках — не пізніше як за п'ять днів до референдуму.

Дільниці для голосування утворюються з кількістю від 20 до 3000 громадян, які мають право брати участь у референдумі, а в необхідних випадках — з меншою або більшою кількістю громадян.

Відповіді народних депутатів, голова спільної дільниці для голосування з зазначенням місця знаходження дільничної комісії по референдуму і приміщення для голосування.

Стаття 24. Комісії з референдуму

Для підготовки і проведення всеукраїнського референдуму утворюються комісії з референдуму.

Центральна комісія з всеукраїнського референдуму, комісія Кримської АРСР з всеукраїнського референдуму, обласні, районні, міські, районні у містах, селищні, сільські комісії з референдуму.

До утворення Центральної комісії з всеукраїнського референдуму її функції виконує Центральною виборча комісія по виборах народних депутатів Української РСР.

Для підготовки і проведення місцевого референдуму в межах адміністративно-територіальних одиниць, де він проводиться, утворюються комісії: обласні, районні, міські, районні у містах, селищні, сільські комісії з референдуму.

У разі оголошення і проведення одночасно двох або кількох референдумів комісії, які утворені в передбаченому цим Законом порядку, є спільними для всіх одночасно оголошуваних референдумів.

Комісії з референдуму можуть бути утворені на основі існуючих виборчих комісій.

У випадку, якщо референдум проводиться одночасно з виборами народних депутатів або Президента Української РСР, може бути утворено спільні комісії з референдуму та виборів.

Стаття 25. Утворення Центральної комісії з всеукраїнського референдуму

Центральна комісія з всеукраїнського референдуму утворюється Верховною Радою Української РСР за поданням Верховної Ради Кримської АРСР або її Президії, обласних, Київської і Севастопольської міських Рад народних депутатів або їх голів з урахуванням пропозицій органів політичних партій, масових рухів, громадських організацій, трудових колективів або їх рад, колективів професійно-технічних, середніх спеціальних і вищих навчальних закладів, зборів громадян за місцем проживання і військовослужбовців по військових частинах, а також за поданням

республіканських органів політичних партій, масових рухів, громадських організацій та ініціативних груп всеукраїнського референдуму, не пізніше як за півтора місяця до референдуму у складі голови, заступників голови, секретаря і 27 членів комісії.

Стаття 26. Повноваження Центральної комісії з всеукраїнського референдуму

Центральна комісія з всеукраїнського референдуму:

1) реєструє ініціативні групи всеукраїнського референдуму;

2) організовує підготовку і проведення всеукраїнського референдуму;

3) здійснює на всій території Української РСР контроль за виконанням цього Закону і забезпечує його одностайне застосування; дає роз'яснення про порядок застосування Закону, входить в разі необхідності до Верховної Ради Української РСР з поданнями про його тлумачення;

4) спрямовує діяльність комісії Кримської АРСР з всеукраїнського референдуму, обласних, районних, міських, районних у містах, селищних і сільських комісій з референдуму; визначає порядок внесення змін у склад цих комісій;

5) розподіляє пошти по комісіях з референдуму; контролює забезпечення комісій з референдуму приміщеннями, транспортом, зв'язком, розглядає інші питання матеріально-технічного забезпечення референдуму;

6) встановлює форми списків громадян, які мають право брати участь у референдумі, протоколів засідань комісій з референдуму, інших документів проведення референдуму, зразки скриньок для голосування і печаток комісій з референдуму, порядок зберігання документів проведення референдуму;

7) заслуховує повідомлення державних і громадських органів Української РСР у питаннях, пов'язаних з підготовкою і проведенням референдуму;

8) утворює лінійні групи для підбиття підсумків референдуму, підбиває підсумки референдуму в цілому по республіці, публікує в пресі повідомлення про підсумки референдуму;

9) розглядає заяви і скарги на рішення і дії комісій з референдуму і приймає остаточні рішення з цих питань;

10) здійснює інші повноваження відповідно до цього Закону.

Стаття 27. Утворення комісії Кримської АРСР з всеукраїнського референдуму, обласних, міських, районних у містах, селищних, сільських комісій з референдуму

Комісія Кримської АРСР з всеукраїнського референдуму утворюється Верховною Радою Кримської АРСР або її Президією не пізніше як за півтора місяця до всеукраїнського референдуму у складі 9—19 членів комісії.

Обласна, районна, міська, районна в місті, селищна, сільська комісія з референдуму утворюється відповідною Радою народних депутатів або її головою не пізніше як за півтора місяця до всеукраїнського і 25 днів — до місцевого референдуму у складі 9—19 членів комісії.

Представники до складу комісії з референдуму висуваються кримськими республіканськими, обласними, районними, міськими, районними в містах органами політичних партій, масових рухів, громадських організацій або їх виконавчими органами, первинними організаціями політичних партій, масових рухів, трудовими колективами або їх радами, колективами професійно-технічних, середніх спеціальних і вищих навчальних закладів, зборами громадян за місцем проживання і військовослужбовців по військових частинах.

Голова, заступники голови і секретар комісії з референдуму обираються на першому засіданні відповідної комісії.

Стаття 28. Повноваження комісії Кримської АРСР з всеукраїнського референдуму, обласної, районної, міської, районної в місті, селищної, сільської комісії з референдуму

Комісія Кримської АРСР з всеукраїнського референдуму, обласна, районна, міська, районна в місті, селищна, сільська комісія з референдуму:

1) організовує підготовку і проведення всеукраїнського або відповідно місцевого референдуму, здійснює на території Кримської АРСР, області, району, міста, району в місті, селища, сільради контроль за виконанням цього Закону і забезпечує його одностайне застосування;

2) спрямовує діяльність нижчестоящих комісій з референдуму;

3) розподіляє кошти по комісіях з референдуму; контролює забезпечення їх приміщеннями, транспортом, зв'язком і розглядає інші питання матеріально-технічного забезпечення референдуму;

4) заслуховує повідомлення лінійних комісій з референдуму, керівників місцевих органів державного управління, підприємств, установ і організацій у питаннях, пов'язаних з підготовкою і проведенням референдуму;

5) здійснює нагляд за своєчасним поданням дільничними комісіями з референдуму для загального ознайомлення списків громадян, які мають право брати участь у референдумі;

6) забезпечує виготовлення бюлетенів для голосування і постачання їх дільничними комісіями з референдуму;

7) утворює лінійні групи для підбиття підсумків референдуму, підбиває підсумки референдуму на території Кримської АРСР, відповідно Ради народних депутатів;

8) встановлює результати місцевого референдуму, що проводиться в межах адміністративно-територіальної одиниці, де діє відповідна комісія з референдуму;

9) розглядає заяви і скарги на рішення і дії дільничних комісій з референдуму і приймає з цих питань остаточні рішення;

10) здійснює інші повноваження відповідно до цього Закону.

Стаття 29. Утворення дільничних комісій з референдуму

Дільнична комісія з референдуму утворюється у складі 5—19 членів районними, міськими, районними в містах, селищними і сільськими Радами народних депутатів

або їх головами за 40 днів до дня референдуму у випадках за відної Ради та її складу з референдуму збільшено або

Представники до складу комісії з референдуму висуваються кримськими республіканськими, обласними, районними, міськими, районними в містах органами політичних партій, масових рухів, громадських організацій або їх виконавчими органами, первинними організаціями політичних партій, масових рухів, трудовими колективами або їх радами, колективами професійно-технічних, середніх спеціальних і вищих навчальних закладів, зборами громадян за місцем проживання і військовослужбовців по військових частинах.

Голова, заступники голови і секретар комісії з референдуму обираються на першому засіданні відповідної комісії.

Стаття 28. Повноваження комісії Кримської АРСР з всеукраїнського референдуму, обласної, районної, міської, районної в місті, селищної, сільської комісії з референдуму

Комісія Кримської АРСР з всеукраїнського референдуму, обласна, районна, міська, районна в місті, селищна, сільська комісія з референдуму:

1) організовує підготовку і проведення всеукраїнського або відповідно місцевого референдуму, здійснює на території Кримської АРСР, області, району, міста, району в місті, селища, сільради контроль за виконанням цього Закону і забезпечує його одностайне застосування;

2) спрямовує діяльність нижчестоящих комісій з референдуму;

3) розподіляє кошти по комісіях з референдуму; контролює забезпечення їх приміщеннями, транспортом, зв'язком і розглядає інші питання матеріально-технічного забезпечення референдуму;

4) заслуховує повідомлення лінійних комісій з референдуму, керівників місцевих органів державного управління, підприємств, установ і організацій у питаннях, пов'язаних з підготовкою і проведенням референдуму;

5) здійснює нагляд за своєчасним поданням дільничними комісіями з референдуму для загального ознайомлення списків громадян, які мають право брати участь у референдумі;

6) забезпечує виготовлення бюлетенів для голосування і постачання їх дільничними комісіями з референдуму;

7) утворює лінійні групи для підбиття підсумків референдуму, підбиває підсумки референдуму на території Кримської АРСР, відповідно Ради народних депутатів;

8) встановлює результати місцевого референдуму, що проводиться в межах адміністративно-територіальної одиниці, де діє відповідна комісія з референдуму;

9) розглядає заяви і скарги на рішення і дії дільничних комісій з референдуму і приймає з цих питань остаточні рішення;

10) здійснює інші повноваження відповідно до цього Закону.

Стаття 29. Утворення дільничних комісій з референдуму

Дільнична комісія з референдуму утворюється у складі 5—19 членів районними, міськими, районними в містах, селищними і сільськими Радами народних депутатів

ДУМИ

бних закла-
адая за міс-
і військово-
йсьнових ча-
за поданням

Обласна, районна, міська, районна в місті, селищна, сільська комісія з референдуму утворюється відповідною Радою народних депутатів або її головою не кізніш як

Стаття 29. Утворення дільничних комісій з референдуму

Дільнична комісія з референдуму утворюється у складі 5—19 членів районними, міськими, районними в міс-

Засідання комісії з референдуму є правомочними, якщо в них бере участь не менш як дві третини складу комісії. Рішення комісії приймаються відкритим голо-

...а танок на суднах,
...і перебувають в день ре-
...арендуму у плаванні, при
...представництвах Українсь-
...ї РСР за кордоном, скла-
...ються на основі даних, що
...даються нерівниками зазна-
...них установ і капітанами
...ен.

Стаття 36. Бюлетень для голосування
У бюлетені для голосування міститься назва проекту (проектів) закону, рішення, що виносяться на референдум, і пропонується громадя-

У бюлетені для голосування міститься зааааа проєкту (роєктів) закону, рішення, о вноситься на референдум, і пропонується громадяни відповісти «так» або «і» на питання про прийняття або відхилення цього закону (проєкту).

ПРАВЕ СЕКРЕТНОСТІ НА ПІДСТАВІ РЕФЕРЕНДУМУ

(Закінчення.
Початок на 11—13-й стор.)

У разі виникнення на референдумі двох або кількох питань для кожного з них існує стаціональний окремий бюлетень. У разі проведення одночасно двох або кількох референдумів бюлетені для голосування, які використовуються під час голосування, повинні відраховуватися по кожному.

Зміст і форма бюлетенів для голосування при проведенні всеукраїнського або місцевого референдуму встановлюються відповідно Верховною Радою Української РСР та областими, районними, міськими, районними в містах, селищними і сільськогосподарськими народними депутатами. Зміст бюлетенів не може суперечити суті формулювання питання, яке визначено у відповідних статтях Конституції та громадян Української РСР про проведення референдуму.

Бюлетені для голосування вручаються діляничним комісіям за референдумом не пізніше як за п'ятнадцять днів до всеукраїнського референдуму, не пізніше ніж за десять днів до місцевого референдуму.

Глава IV. ПОРЯДОК ГОЛОСУВАННЯ І ВИЗНАЧЕННЯ ПІДСУМКІВ РЕФЕРЕНДУМУ

Стаття 37. Час і місце голосування

Під час референдуму голосування проводиться в день референдуму з 7 до 20 години. Про час і місце голосування ділянична комісія з референдуму сповіщає громадян не пізніше як за десять днів до референдуму.

На діляничних, утворених відповідно до статті 36 Закону, шайкоподібних районах, будинках, які перебувають в день референдуму у власності діляничної комісії з референдуму, голосування закінчується раніше 20 години, якщо проголосували усі громадяни, включені в список.

Стаття 38. Організація голосування

Голосування проводиться в приміщенні, що належить до адміністративних приміщень, в яких повинні бути обладнані в достатній кількості кабінети або кімнати для тих громадян, які зазначені в місцевих актах бюлетенів і встановлені скриньки для голосування. Скриньки повинні бути закріплені до стіни таким чином, щоб громадянин під час підходу до них обов'язково проходив через кабінет або кімнату для тих громадян, які зазначені в місцевих бюлетенях. Відповідальність за організацію голосування, забезпечення тиші, виконання вимог громадян, обладнання приміщення і підтримання в ньому необхідного порядку несе ділянична комісія з референдуму.

В день референдуму перед початком голосування скриньки для голосування перевіряються на наявність спеціальною комісією з референдуму в присутності членів комісії.

В той же день громадянин голосує особисто; голосування за інших осіб не допускається. Бюлетені для голосування акційно відраховуються комісією

з референдуму на підставі списку громадян після перевірки наявності громадянського паспорта або іншого документа, який посвідчує його особу. Про відрахунок бюлетенів для голосування в списку громадян, які мають право брати участь у референдумі, громадянин ставить підпис.

У випадках, коли окремі громадяни за своєю потребою, якщо інших причин не можуть бути в приміщенні для голосування, ділянична комісія з референдуму на їх прохання доручає окремих членів комісії організувати голосування в місці перебування цих громадян.

Стаття 39. Проведення голосування

Бюлетені для голосування заповнюються голосуючим у кабінеті або кімнаті для таємного голосування. Під час оформлення бюлетенів заповнюється спеціальна форма, що вноситься присутністю громадян, які взяли участь у голосуванні. Громадянин, який не має можливості самостійно заповнити бюлетень, має право просити в кімнату для таємного голосування іншу особу за своєю потребою. Члени комісії з референдуму не мають права брати участь у референдумі.

Громадянин під час заповнення бюлетеня виписує в ньому одне з двох слів:

У разі проведення одночасно двох чи кількох референдумів або внесення на референдум двох питань, бюлетень заповнюється окремо по кожному з референдумів. Така форма бюлетенів голосування допускає у скриньку для голосування.

Стаття 40. Підрахунок голосів на ділячці для голосування

Підрахунок голосів на ділячці для голосування проводиться діляничною комісією з референдуму. Скриньки, в яких закріплені бюлетені, передає діляничній комісії, голосуючим, які зазначені в місцевих бюлетенях, які заповнюють, і зазначають місце свого перебування, розміщують діляничною комісією з референдуму після оголошення головної комісії про закінчення голосування. Після закінчення голосування скриньки з бюлетенями передаються комісії з референдуму. Ділянична комісія з референдуму відраховує бюлетені в списку громадян, які мають право брати участь у референдумі, встановлює загальну кількість бюлетенів, які одержали бюлетені і передає запис бюлетенів, що були у скриньках, і конверти, комісії встановлює загальну кількість бюлетенів, які зазначені в місцевих бюлетенях, які голосували проти його схвалення, кількість бюлетенів, визнаних недійсними.

Визначаються недійсними бюлетені для голосування невідомого зразка, а також бюлетені, які не мають чітко вираженого рішення громадянина. Якщо виявляються сумніви у достовірності бюлетеня, діляничною комісією з референдуму шляхом голосування

Результати підрахунку

голосів розглядаються на засіданні діляничної комісії з референдуму і заносяться до протоколу. В разі проведення одночасно двох або кількох референдумів протокол по кожному з них складається окремо. Протокол підписується головою, заступником голови, секретарем і членами комісії і негайно надсилається у відповідний районний, міський, районний в місті, селищний, сільський комісії з референдуму.

Стаття 41. Встановлення результатів референдуму

На підставі протоколів діляничних комісій з референдуму міська (міст без районного поділу), районна в місті, селищна, сільська комісія з референдуму встановлює загальну кількість громадян, які мають право брати участь у референдумі, кількість громадян, які одержали бюлетені, кількість громадян, які взяли участь у голосуванні, кількість громадян, які голосували за схвалення постановленого на референдум проєкту закону, рішення, і кількість громадян, які голосували проти його схвалення, кількість бюлетенів, визнаних недійсними. Результати підрахунку голосів заносяться на засіданні відповідної комісії і заносяться до протоколу, який надсилається до виконавчої комісії з референдуму.

Результати всеукраїнського референдуму встановлюються загальною кількістю голосів, поданих на засіданні Центральної комісії з всеукраїнського референдуму на підставі протоколів обласних комісій з референдуму.

Під час проведення місцевого референдуму в межах районного, міського, міст без районного поділу, міського, районного в місті, селищного, сільського результати референдуму встановлюються і заносяться до протоколу на засіданні відповідної комісії з референдуму.

Протокол з результатами підрахунку голосів на засіданні референдуму підписується головою, заступником голови, секретарем і членами відповідної комісії з референдуму.

Відповідна комісія з референдуму може визнати результати референдуму недійсними, якщо в день голосування або під час підрахунку голосів порушення чинного Закону.

Проєкт закону, рішення вноситься ухвалені громадянами, якщо за нього було подано більшість голосів громадян, які взяли участь у референдумі.

Референдум визнається таким, що не відбувся, якщо в день проведення референдуму половина громадян, внесених у списки для голосування, а референдум з питань дострокового утворення нової територіальної одиниці або її частини. У такому випадку може бути прийнято рішення про утворення нової територіальної одиниці або її частини з наступним референдумом в новому складі.

Повідомлення про результати референдуму публікуються відповідною комісією не

пізніше як на дев'ятий день після референдуму. У повідомленні вказується загальна кількість громадян, які мають право брати участь у референдумі; кількість громадян, які взяли участь у голосуванні; кількість громадян, які голосували за схвалення вносиненого на референдум проєкту закону, рішення, і кількість громадян, які голосували проти його схвалення; кількість недійсних бюлетенів.

Стаття 42. Гласність під час визначення результатів референдумів

На засіданнях комісій з референдумом під час підрахунку голосів і визначення результатів голосування громадяни мають право бути присутніми в представниках трудових колективів, громадських організацій, політичних партій, професійно-технічних, професійно-технічних, середніх спеціальних і вищих навчальних закладів, органів виконавчої влади, органів прокуратури і вісесекторних, органів державної влади. Повідомлення про результати референдуму вноситься письмовим дорученням або повідомленням. Про намір представити письмові доручення на засідання референдуму у приміщеннях для голосування або на засіданнях комісій з референдуму повинно бути повідомлено відповідним чином в день проведення референдуму у приміщеннях для голосування або на засіданнях комісій з референдуму.

Громадяни, які не мають права брати участь у референдумі, не допускаються. Представникам може бути відмовлено у присутності на засіданні комісії з референдуму лише у випадках, коли у них відсутні відповідні письмові доручення або повідомлення.

Представники можуть бути присутніми у приміщеннях для голосування або на засіданнях діляничних комісій, що утворені у військових частинах, за винятком випадків, коли їх діяльність проводиться на засіданні в військових об'єктах. Перелік таких діляничних та комісій вноситься Центральною комісією з референдуму в 5-денний строк до командувача військових округів.

Представникам засобами масової інформації гарантується безперешкоджений доступ на всі збори і засідання, пов'язані з проведенням референдуму. Комісії з референдуму, державні органи надають їм інформацію, пов'язану з проведенням референдуму.

Стаття 43. Повторні референдуми

Якщо під час проведення всеукраїнського або місцевого референдуму допущені грубі порушення, які зазначені в статті 42 Закону, рішення Верховної Ради Української РСР у місячний строк, а відповідна міська Рада народних депутатів у 5-денний строк, можуть призначити повторний всеукраїнський або місцевий референдум на місцях території, в якій було допущено порушення. Повторний референдум проводиться на території, в якій було допущено порушення, на території, в якій було допущено порушення, на території, в якій було допущено порушення.

Глава V. ПУБЛІКУВАННЯ ЗАКОНІВ, ВВЕДЕННЯ ІЛЮЗІЙНОГО АБО ВІДМІНА АБО ВІДМІНА ЗАКОНІВ

Стаття 44. Опублікування і введення в дію законів

решень, що їх прийнято референдумом.

Закон, інше рішення, що їх прийнято референдумом, обнародується у встановленому законодавством Української РСР порядку опублікування в офіційному виданні Верховної Ради Української РСР та місцевих Рад народних депутатів і входить в дію з моменту його опублікування, якщо у самому законі, рішенні не визначено інший строк.

Датою прийняття закону, рішення вважається день проведення референдуму.

Стаття 45. Зміна або відміна закону, рішення, що їх прийнято референдумом

Зміна або відміна законів, інших рішень, що їх прийнято референдумом, проводиться також референдумом. Зміну або відміну законів, інших рішень, що їх прийнято референдумом, може здійснити також відповідно Верховної Ради Української РСР та місцевих Рад народних депутатів і входить в дію з моменту його опублікування, якщо у самому законі, рішенні не визначено інший строк.

Глава VI. ДОРАДЧЕ ОПИТУВАННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Стаття 46. Дорядчє опитування громадян Української РСР (консультативний референдум)

З метою виявлення волі громадян під час вирішення важливих питань, загальнодержавного та місцевого значення у перебігу чинного Закону порядку можуть проводитися всеукраїнські та місцеві дорядчє опитування громадян Української РСР (консультативні референдуми). Результати дорядчє опитування розглядаються, враховуються під час прийняття рішень відповідними державними органами.

Якщо проєкти законів, інших рішень Верховної Ради Української РСР або рішень місцевої Ради народних депутатів розглядаються, результати опитування, такі ж закони, рішення можуть бути прийняті лише більшістю не менш як дві третини від загальної кількості народних депутатів відповідної місцевої Ради народних депутатів.

Воложення частин першої, третьої та четвертої статті 1, статей 3, 4, 9, 44, 45 цього Закону не застосовуються до дорядчє опитування громадян Української РСР (консультативного референдуму).

Стаття 47. Опитування громадської думки

Опитування громадської думки, які проводяться шляхом опитування громадян, що встановлено цим Законом, але не визначено в ньому, що відповідно до Закону не можуть вноситися до всеукраїнського та місцевого референдуму, не мають статусу дорядчє опитування громадян Української РСР (консультативного референдуму) і правових наслідків, що з цього випливають.

Голова Верховної Ради Української РСР
Л. КРАВЧУК

М. Київ
3 липня 1991 року

-На злобу дня

шесни дискутують, що ж символізує, собою паралельні гадюки скульптур? Божества Чотиліку. А за кілька кварталів від музею, на передчисті доріг, торгів мусюми Гейм равсінні — одні із 250 тисяч нелюбопитних безпритульних мешканців столиці.

Ігор ШПАК,
учитель.

Вінніпе, Кітвська область, (Мехіко — Кітв).

Не зміжжж: університет Гавіахуатос; нічний фонтан Панама; Казарово.

Ось тут і живи.

Після квітневого паводкового удару по сільських громадах сідмо ми з жінкою та й гадасмо, як жити далі. Проміняли квіти, трави, черв'яки — купували лише продукти і то сиромо. Сидіти за навітряним чотирьох кілограмів телефон. Та ще на дрібний телефон — зупинити комуністичну фантасмагорію на першій погляді залицяльця — 472 карбованців записалася троячка. Так що а це таке? Фруктів не купували, м'ясо, пориш, пориш, зубну пасту і багато чого іншого було використано з придбаного раніше. Проте, записавши небагато, може ще на місяць-півтора.

Квітнєве підвищення цін особливо мільйон радянських людей можливість життя по-людськи. Як саме придати нас особистий бюджет? А ось як. Раніше ми ходили купували хліба по 20 копійок, тепер ту ж саму кількість беремо на 54 копійки. За кілограм яловичини платили 1 карбованець 30 копійок, тепер 7 карбованців 10 копійок, тільки з більшою кількістю жила та кістка. А якщо гарне м'ясо — вирізка, то віддає, будь ласка, 16 карбованців. Те ж саме сталося з цинами на інші продукти: молоко, цукор, куроч, овочі... Чи ж це не грабіж серце блогого дня?

Зоніти іншими думали про м'ясо. Павлова, керівниця Мінфіну, Держкомісії СРСР. Нам назвали про повну заціненість малоїмущої частини населення, про підвищення цін у середньому на 59 відсотків. М'ясо стелили, та бачили спати! Зухваліше ошукати інше ж урахувати, що не хлібом єдиним живе людина, що роками ми не

редплачували газети, журнали, ходили в театр і кіно, дивилися телевизор, узятий напрокат... Тепер це вже не для нас. Варієтсь прокату платили на 30 відсотків, у тому числі і для пенсіонерів. А й моральний би справник піднятися в очі ошукати у день квітневого народження? Звідси взяти трохи навіть на іграшку, яка шалено подорожчала? Як повідомлялось у пресі, соціологи, дослідники копіві споживача, дійшли висновку, що навіть за економічною витраті грошей сьогодні на душу потрібно не менше 300 карбованців на місяць. За якою ж межею бідності опинилися люди, які одержували пенсію чи зарплату в розмірі 125—137 карбованців або навіть і 200?

У червні я лежав у лікарні, подивився заробітчані медсестри. Виявляється, після підвищення ці заробітчані плати становить 200 карбованців плюс 65 копійок. У неї двоє дітей, двоє синів п'ять, а довший чотири роки. Купила синові штани за 69 карбованців, але до підвищення ціни на комуністи 15, та алатичних дошок за 45 карбованців (попередня ціна — 12). На фрукти грошей уже не сталося і ще в червні, серед літа! Павлова байдужо, не на втрачає: сили є, зможе відпочити...

Вона молода, щось та заробити додатково. А для в'яти мільйонів пенсіонерів республіки така можливість виключена. Сиди не входить пенсіонер-фотоників, дити пенсія перерахована з 1 жовтня 1990 року, генерали й

офіцери у відставці, частина пенсіонерів, що продовжують працювати. Це означає, що для більшості виключена можливість купити необхідне одне і купити. Чергові місяці років ми побачимо на вулицях людей у ламітти.

Тільки зажерливість, черствість, стогом заважають можливість прощати тих, хто збагачується, відмовитися від формування армії убогих, приривжених, морально розтоптаних людей.

Кого ж припиняють? Головним чином покоління, яке на своїх плечах винесло, здавалось б, непосильний тягар Великої Вітчизняної війни і відвоюваною незалежності незалежного господарства. Кого грабують? Відзначених за заслуги перед державою орденами і медалями.

Питається, чому ж у союзовому Законі про пенсії і в проекті республіканського Закону хоча й передбачається прискорення перерахунку пенсій за різницею заробітної плати на момент виходу на пенсію, але не враховується зростання заробітної плати за останній період у два-три рази. Таким чином, за неповадою закріплюється жертовна становище тих пенсіонерів, про яких сказано вище. Хлоп не справедливо, скажімо, що директор школи, який вийшов на пенсію у 1988 році, після перерахунку пенсії одержуєт зарплату вдвоє меншу пенсію, ніж директор, який вийде на пенсію в 1993 році, і майже стільки ж, як прибульця тії школи? В інших галузях ця різниця буде ще більшою.

Чому ж ці соціальні пензичники протягом десятиріч пенсіонери з вини держави знову залишаються за бортом у відкритому морі інфляції й дефляції? Сиди прикормити ті перерахунку пенсій для цієї категорії пенсіонерів, усунути несправедливість. Залишити пенсію на рівні минулого зростання зарплати. Щоб хоч мало полегшити життя цим людям, варто було б поширити та унаслідок інфляції зростати періоду Великої Вітчизняної війни право на безплатний проїзд один раз на рік (на території республіки) на пільгову 50-процентну плату за аварійну і комунальні послуги. 20 процентів плати за їжу, на безплатний проїзд місцевим транспортом.

У РРФСР, Казахстані, Узбекистані, Білорусії пензичники про пенсії і тім випирнувшись більш гуманно. Не думаю, що ці республіки багатіші за Україну. Менеджери, відставники і українці у вирішенні соціальних питань не занадто з інтересом керівництва республіки, а також недостатньо уважно доводять до відома пенсіонерів рад ветеранів війни і праці. На жаль, у керівництві цих рад уже багато років сидить досить забезпечена, але не потрібна соціальному захисту. І з боку депутатського корпусу ветеранів, на жаль, не одержують жодної підтримки. Навіть у Верховній Раді республіки не знайшовся депутатів, які б відстоювали інтереси пенсіонерів державного Закону про пенсії на забезпечення у другому читанні.

Я не сильний заплюнувати очі на дефіцит у бюджеті республіки. Але ж в умовах, коли зростають ціни, зростає й необхідність підняти зарплату радянським у апарату, працівникам господарських організацій. А підвищення пенсій, на яке треба значно меншу суму, чому ж вважається неможливим.

Нещодавно Верховною Радою СРСР прийнято Закон про індексацію. У заявах Павлова і члени уряду говорившись, що індексація це засіб у першу чергу для захисту малоїмущого населення. На сесії не приховували, що вироблення механізму індексації потребує чимало часу. У нас на Україні говорять, обсягання-ціниціна, а дурніве — радість. Поки що розмови про соціальний захист завдання індексації треба розглядати як чергову павловську витівку. Ми, пенсіонери, напевно не дідимося від неї добра.

Григорій ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ, член номісії з соціальних питань Верховної Раді республіканської ради ветеранів війни і праці. Київ.

РАДІО Україна

Газета Верховної Ради Української РСР

Перший заступник головної редактора

Анатолій ГОЛОВИЧ

Редактор

Олександр БІЛИК
заступник головної редактора

Олександр ЕМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головної редактора

Юрій СИДОРЕНКО
заступник головної редактора

Анатолій СОЛОВЬОВ

Віталій СУДЯ
головний секретар

НАД ІОМЕРГОМ ПРАЦІВАЛИ:

Заступник редактора — Борис Сидоренко.

Чергові редактори — Леонід Братченко, Костянтин Паршурка.

Автор мемуарів, змінний секретар — Євген Українець.

Випусковий — Леонід Кліснюк.

Коректори: Тамара Бештанікі, Іваніс Василь, Людмила Морозова, Людмила Насенко, Антоніна Сильвестрова, Любов Станіслав, Людмила Терещук.

Верстальники: Олена Бурдигина, Ольга Чиркова, Марія Соловйова, Сергій Савченко.

Літотиписти: Наталія Позик, Віктор Процик, Валентина Чиркова.

Комп'ютерний асистент "Радянська Україна" 252047, Київ-47, проспект Лермонтова, 50.

Індент: 60955.

Тираж: 184200.

Передплата ціна на рік 19 крб. 80 коп. Зак. 63154121.

Фото Аркадія СЛАВЦЬКОГО і Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

Нуль уваги

Знаєте, скільки днів на рік працює звичайний службовець? Коли зграбувати відпустку, а також суботні та святкові дні, що залишається їй не більше 230.

А скільки днів на рік працює колосник, до того ж пенсіонер? Тут то як, а от Микола Полумелько, житель села Пугачівки Уманського району на Черкащині, вийшовши на пенсію ще в 1983 році, до сьогодні залишається оператором кармачевого місцевого колосника. Причому виходячи у нього не мало не багата, а в середньому від 311 до 354 на рік, і це, як ми вже говорили,

на пенсії, без вкладних та відпусток, коли за плечима 68 років, проведений у важкій сільській праці та клас «Жигулі». Віт, ми поведомо мову не про це. Бо як би ми не бажали, розповідати про життєвий шлях пенсіонера не доведеться говорити про інше.

Ще у 1978 році Микола Якович став на чергу на купівлю своєї «Жигулі». А варто їм стати допозитирим, то Микола Якович уже взагалі ніколи не зможе домогтися про купівлю

машини як стояла не черга, так і стоїть. І хоча в сільській Раді його заспокоюють, що він уже перешли в чергу, то от біда — машини до села чомусь не доходить. І тоді чин вадяться йому наблизити чомусь попутитися тією члальною першою перед хімією іншим. Бо поки відбуваються це естафети, ціни різко зростають. І, судячи з усього, знову ж, не збираються. Скоріше небаді владі на землі і Дунай потече з істини бий, ніж це станеться. А варто їм стати допозитирим, то Микола Якович уже взагалі ніколи не зможе домогтися про купівлю

автомобіля. Бо колосником працює татою грошей не заробив, і за все життя, а в нього ж грошей не стало. Чергові — ризи уже не ті... Та, зрештою, моли не совіти, то хіба їй спроби не заробити? Микола Полумелько свої привілей, щоб за власні гроші купити автомобіль і протягом 350 годин роботи дні гадати йому до колосного кармачевого. Сильний йому те тримати пильну суму першості!

Сергій ЛАВРЕНКО, члени Пугачівки Уманського району Черкаської області.

ЧЕКАЙ, ПЕНСІОНЕРЕ!